

ĐỀ THAM KHẢO THI VÀO 10 – ĐỀ SỐ 4

MÔN: NGỮ VĂN – TP. HỒ CHÍ MINH NĂM 2025

Thời gian làm bài: 120 phút

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Chủ đề:

I. Đọc hiểu văn bản văn học và viết đoạn văn nghị luận văn học (5.0 điểm)

Đọc văn bản sau:

TRUNG THU

Phiên âm

Trung thu thu nguyệt viên như kính,
 Chiếu diệu nhân gian bạch tỵ ngân.
 Gia lý đoàn viên ngật thu tiết,
 Bất vong ngục lý ngật sầu nhân.
 Ngục trung nhân dã thương trung thu,
 Thu nguyệt thu phong đời điểm sâu.
 Bất đắc tự do thương thu nguyệt,
 Tâm tuý thu nguyệt cộng du du!

Dịch nghĩa

Trăng trung thu tròn như gương,
 Chiếu rọi cõi đời, ánh trắng trắng như bạc;
 Nhà ai sum họp ăn tết trung thu,
 Chẳng quên người trong ngục nuốt sầu.
 Người trong ngục cũng thương thức trung thu,
 Trăng thu, gió thu đều vương sầu;
 Không được tự do ngắm trăng thu,
 Lòng theo cùng trăng thu vời vợi.

Dịch thơ

Trung thu vành vạnh mảnh gương thu,
 Sáng khắp nhân gian bạc một màu;
 Sum họp nhà ai ăn tết đó,
 Chẳng quên trong ngục kẻ ăn sầu.
 Trung thu ta cũng tết trong tù,
 Trăng gió đêm thu ngọn vẻ sầu;
 Chẳng được tự do mà thương nguyệt,
 Lòng theo vời vợi mảnh trăng thu.

(Trích Nhật kí trong tù, Hồ Chí Minh, NXB Văn học, 2021, tr.31)

- Nhật ký trong tù - Ngục trung nhật ký - là tập thơ chữ Hán gồm 134 bài theo thể Đường luật do Hồ Chí Minh sáng tác trong thời gian bị chính quyền Tưởng Giới Thạch bắt giam ở Quảng Tây, Trung Quốc, từ ngày 29 tháng 8 năm 1942 đến ngày 10 tháng 9 năm 1943. Ngoài ra, phần cuối văn bản là bút ký đọc sách và bút ký đọc báo ghi chép tóm tắt những thông tin quan trọng về chính trị, quân sự, văn hóa quốc tế và Việt Nam đương thời.

- “Trung thu” được xem là hai bài thơ, đánh số thứ tự 22,23 trên tổng số 134 bài

Câu 1 (3.0 điểm)

a. Xác định nhân vật trữ tình trong bài thơ

b. Chỉ ra cách gieo vần trong bài thơ.

c. Nêu tác dụng của nghệ thuật đối trong hai câu sau:

*Sum họp nhà ai ăn tết đó,
Chẳng quên trong ngục kẻ ăn sầu.*

d. Chỉ ra điểm tương đồng và khác biệt của bài thơ trên với bài thơ *Ngắm trăng* của Hồ Chí Minh trong *Nhật kí trong tù*:

*Trong tù không rượu cũng không hoa
Cảnh đẹp đêm nay, khó hững hờ
Người ngắm trăng soi ngoài cửa sổ
Trăng nhòm khe cửa ngắm nhà thơ.*

Câu 2 (2.0 điểm): Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) làm rõ vẻ đẹp tâm hồn của Bác được thể hiện trong bài thơ

II. Đọc hiểu văn bản nghị luận và viết bài văn nghị luận xã hội (5.0 điểm)

Có rất nhiều người trên thế giới này không chịu vượt ra khỏi vùng an toàn của mình chỉ vì họ sợ bị thất bại. Họ không muốn thử sức mình với các kỳ thi quốc gia vì họ không tin rằng họ sẽ chiến thắng. Họ sợ phải nhận những bức thư từ chối, nên họ không nộp đơn xin việc ở nước ngoài. Họ ngại tham gia khóa học để cải thiện một kỹ năng còn yếu vì lo sợ phải đối mặt với những sự chế giễu. Nhưng nhiều thách thức, rủi ro hoặc tình huống khó chịu chính là những cơ hội đã được ngụy trang.

“Có chắc không?” là câu hỏi khiến chúng ta cảm thấy bất ổn khi có ý muốn thoát ra khỏi vùng an toàn. “Chắc hẳn mà” là câu trả lời mà chúng ta luôn muốn nghe. Chúng ta muốn chắc chắn sẽ nhận được học bổng khi đăng ký, chúng ta muốn chắc chắn sẽ không bị hổ vồ khi đi thám hiểm Safari, chúng ta muốn chắc chắn rằng người mà chúng ta chọn là vợ hay chồng sẽ ở với chúng ta mãi mãi. Nhưng có gì trên thế giới này mà không có độ rủi ro nhất định? Sự rủi ro có thể đến với từng người trong chúng ta bất kỳ lúc nào. Rủi ro có thể đến với bạn ngay trong khi bạn chấp nhận làm bất cứ việc gì. Để chắc chắn rằng rủi ro không đến với mình, việc duy nhất bạn có thể làm là không làm gì cả, nằm trên giường và... mơ về những thứ mà bạn không dám làm trong thế giới thật. Nhưng bạn có dám chắc là trong cơn mơ, bạn sẽ không bị giết mình và ngã xuống đất? Nếu rủi ro có thể ập đến với bạn cả khi bạn đang mơ, vậy tại sao bạn lại không dám ra ngoài và dám biến những ước mơ của bạn trở thành hiện thực?

(Trích *Hộ chiếu xanh đi quanh thế giới*; Hồ Thu Hương, Nguyễn Phan Linh, Phạm Anh Đức, NXB Thế giới; 2016; trang 147 – 148)

Câu 1 (1.0 điểm): Theo tác giả, vì sao "có rất nhiều người trên thế giới này không chịu vượt ra khỏi vùng an toàn của mình"?

Câu 2 (4.0 điểm): Từ đoạn trích phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết 01 đoạn văn (khoảng 200 chữ) nêu suy nghĩ về vấn đề nên sống trong vùng an toàn hay bước ra khỏi vùng an toàn để khám phá thế giới rộng lớn ngoài kia?

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Phần I.**Câu 1.****a.**

Xác định nhân vật trữ tình trong bài thơ.

Phương pháp:

Đọc kỹ văn bản, liên hệ tới tác giả

Lời giải chi tiết:

Nhân vật trữ tình: Tác giả (Hồ Chí Minh – người tù cách mạng)

b.

Chỉ ra cách gieo vần trong bài thơ.

Phương pháp:

Xác định cách gieo vần của bài thơ

Lời giải chi tiết:

Gieo vần: vần cách

c.

Nêu tác dụng của nghệ thuật đối trong hai câu sau:

*Sum họp nhà ai ăn tết đó,
Chẳng quên trong ngục kẻ ăn sầu.*

Phương pháp:

Vận dụng kiến thức đã học về phép đối

Lời giải chi tiết:

- Nghệ thuật đối: *Sum họp nhà ai ăn tết đó* >< *Chẳng quên trong ngục kẻ ăn sầu.*
- Tác dụng:
  - + Tạo sự đối xứng, tăng tính gợi hình, gợi cảm

- + Làm nổi bật hoàn cảnh đáng buồn của Bác: Trong tết trung thu, mọi người được sum họp đoàn viên, nhưng Người phải chịu cảnh giam hãm tù đầy nơi ngục thất. Thể hiện tâm trạng buồn, cô đơn nhưng vẫn luôn hướng về cuộc sống con người, chia sẻ với niềm vui bình dị của con người. Quá đó cho thấy tình yêu thiên nhiên, tấm lòng nhân ái bao la của Bác.
- + Tạo sự đối xứng, tăng tính gợi hình, gợi cảm

d.

Chỉ ra điểm tương đồng và khác biệt của bài thơ trên với bài thơ *Ngắm trăng* của Hồ Chí Minh trong *Nhật kí trong tù*:

*Trong tù không rượu cũng không hoa
Cảnh đẹp đêm nay, khó hững hờ
Người ngắm trăng soi ngoài cửa sổ
Trăng nhòm khe cửa ngắm nhà thơ.*

Phương pháp:

Xác định sự giống và khác nhau về nội dung, nghệ thuật

Lời giải chi tiết:

- Điểm tương đồng: Cùng viết về việc thưởng trăng trong cảnh ngộ tù đầy; tâm hồn tự do hòa cùng thiên nhiên; tù đầy không ngăn cách giam hãm được người tù cách mạng.
- Khác biệt:
  - + Bài thơ Trung thu: Cảm xúc bao trùm: buồn.
  - + Bài Ngắm trăng: Cảm xúc vui hơn, tác giả tự do tự tại, giao hòa say đắm với thiên nhiên.

Câu 2.

Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) làm rõ vẻ đẹp tâm hồn của Bác được thể hiện trong bài thơ.

Phương pháp:

Xác định đúng yêu cầu về hình thức và dung lượng (khoảng 200 chữ) của đoạn văn. Có thể trình bày đoạn văn theo cách diễn dịch, quy nạp, tổng – phân – hợp, móc xích hoặc song hành

Lời giải chi tiết:

Gợi ý:

- Xác định được các ý phù hợp để làm rõ vấn đề nghị luận, sau đây là một số gợi ý:

Vẻ đẹp tâm hồn của Bác thể hiện trong bài thơ

- Tình yêu quê hương đất nước: dù ở trong hoàn cảnh khắc nghiệt, tù đầy, nhưng người luôn mở rộng lòng mình để đón nhận vẻ đẹp của thiên nhiên.
- Tâm hồn tình tế nhạy cảm, yêu thiên nhiên: Trăng đến với Bác trong những hoàn cảnh rất đặc biệt. Mặc dù rất yêu trăng nhưng thật ra chưa có lúc nào Người thực sự thư thái để ngắm trăng thưởng nguyệt theo đúng nghĩa của nó. Tuy nhiên tình yêu dành cho trăng thì Bác luôn có sẵn, vì vậy mà dù gặp trăng trong hoàn cảnh nào đi chăng nữa tâm hồn Bác cũng đón nhận và thưởng ngoạn thật say sưa
- Khát vọng tự do, ý chí nghị lực phi thường: Có thể thấy cảnh ngộ tù đầy của Bác thật buồn nhưng thiên nhiên trong thơ Bác bao giờ cũng tràn đầy sức sống và niềm vui bởi vì đây là thiên nhiên có các sự vật gắn bó hài hòa với nhau và luôn vận động theo quy luật tất yếu của cuộc sống

Phần II.

Câu 1.

Theo tác giả, vì sao “có rất nhiều người trên thế giới này không chịu vượt ra khỏi vùng an toàn của mình”?

Phương pháp:

Đọc kỹ văn bản

Lời giải chi tiết:

Theo tác giả, có rất nhiều người trên thế giới này không chịu vượt ra khỏi vùng an toàn của mình vì: họ sợ thất bại

Câu 2.

Từ đoạn trích phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết 01 đoạn văn (khoảng 200 chữ) nêu suy nghĩ về vấn đề nên sống trong vùng an toàn hay bước ra khỏi vùng an toàn để khám phá thế giới rộng lớn ngoài kia?

Phương pháp:

Xác định được yêu cầu của kiểu bài: nghị luận xã hội.

Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: thuyết phục các bạn trẻ rằng: “có những lúc cần phải thoát ra khỏi vùng an toàn do mình tự tạo ra”

Lời giải chi tiết:**Dàn ý**

* **Giới thiệu vấn đề nghị luận:** Lựa chọn cách sống: sống trong vùng an toàn hay bước ra khỏi vùng an toàn để khám phá thế giới rộng lớn ngoài kia?

* **Triển khai vấn đề nghị luận:**

- Giải thích: *Vùng an toàn* được định nghĩa là một trạng thái tâm lý thỏa mãn về mặt cảm xúc khiến cho bản thân người đó cảm thấy thoải mái, quen thuộc với môi trường hiện tại mà không muốn đi ra khỏi môi trường đó.

- Lựa chọn cách sống và lí giải:

Học sinh có thể chọn một trong 2 hướng sau hoặc kết hợp cả 2, song cần đảm bảo tính thuyết phục, không vi phạm các chuẩn mực đạo đức và pháp luật.

+ Chọn sống trong vùng an toàn vì:

++ Mỗi người có một năng lực, sở trường nhất định. Khi ở trong môi trường thuận lợi với mình, họ sẽ phát huy được hết năng lực để khẳng định bản thân

++ Mang lại cảm giác bảo đảm và yên tâm, giúp cá nhân ổn định cuộc sống.

+ Chọn cách sống bước ra khỏi vùng an toàn vì:

++ Việc dũng cảm dấn bước, rời khỏi vùng an toàn của mình sẽ mang lại cho người trẻ nhiều cơ hội mới trong công việc và cuộc sống.

++ Khám phá được những năng lực mới của bản thân

++ Mang đến nhiều mối quan hệ mới, mở mang hiểu biết về thế giới

...

* **Kết thúc vấn đề:** Khẳng định lựa chọn của bản thân.